

נספח:

דף מקורות:

1. "כי בכל זאת, כאשר מדברים עם מדינאי על מדינה, אז צריך להתבסס על טריטוריה וקרקע. ואי אפשר להגיד, שתהיינה לנו בארץ ישראל 5 ערים כמו תל אביב ותושביהן יעסקו במסחר, תעשייה ותחבורה וכל מיני מקצועות ביניים. כי אם כך, הרי זה, באמת, לא בית לאומי ולא מולדת".

(מתוך דברי לוי אשכול בכינוס עולי מערב אירופה 6.11.1943)

2. "היה זמן והאמנו, שכל היהודים יהיו חקלאים, והערכנו את השיבה למולדת ולקרקע כיסוד ועיקר בתחייתנו. מאז התפתחנו, למדנו, נתנסינו, גם גילנו אפשרויות נוספות בארץ. [...] העולים באים לארץ וחלום גנוז בלבם להכות שורשים, להתחיל את חייהם מחדש. עם יהודי חדש יצמח מתוכם. אנו יודעים איך ליישב ולהתיישב על קרקע. למדנו זאת עשרות בשנים".

(דברי לוי אשכול בוועידת הצירים, חברי מפלגת מפא"י ובלתי מפלגתיים, 4.5.1949 מתוך הספר ברית אדמה)

3. "מאה אלף נפש נמצאות כיום במחנות ללא עבודה, ללא תעסוקה, אוכלי לחם חסד הסוכנות היהודית. [...] והנה עומדים להתוסף השנה עוד למעלה ממאתיים אלף נפש. [...] בחודש האחרון מרבה אני לבקר במחנות העולים וסופג את אוירת הלענה (צמח בעל טעם מר) של חייהם. הדבר מחלחל בתוכי ומכה על קודקודי, ואני מבקש מזור ומוצא. הפתרון מוכרח להימצא, הוא בתוכנו, בתוך הארץ הזאת, בתוך עמנו. [...] יש להוציא המלאכה הזאת, שהיא בידי קומץ פקידים מסורים [...] ולהטילה על היישוב כולו, על עריו, מושבותיו, מושביו וקיבוציו".

(דברי לוי אשכול בישיבת הנהלת הסוכנות היהודית, 27.3.1950, מתוך הספר בחבלי התנחלות)

שבועיים אחר-כך הציע אשכול פתרון:

4. "...לשים קץ למחנות, לא להרחיב עוד את כוח קיבולם, להקים ברחבי הארץ שיכוני עולים או שכונות עולים, ואפילו לתקופת מעבר בלבד. שישתרעו מן ועד באר-שבע [...] על פני כל הארץ. נוכל להפוך חלק מן האמצעים לכלכלה, שאנו נותנים לעולים לשם השקעה פרודוקטיבית".

(דברי לוי אשכול בישיבת הנהלת הסוכנות היהודית, 10.4.1950 מתוך הספר בחבלי התנחלות)

5. "חזון שיבתנו אל עבודת האדמה, אל הטבע ואל מקורותיו, מלווה את תחייתנו הלאומית מראשיתה. בלי המסד החקלאי שהונח על ידי החלוצים הראשונים ובידי ממשיכיהם, בלי מופת אישי וארגון תנועתי וממלכתי, לא היינו מגיעים לאשר הגענו. בשחר תחייתנו חלמנו שחלק גדול מעמנו יחיה על עבודה האדמה במולדתו. מאז קרו כמה דברים. [...] בהכרח ובהכרה אנו מפנים פנינו אל התיעוש, ישראל נועדה לעליה גדולה מקצווי עולם ורק הרחבת הבסיס התעשייתי של משקנו יתן לנו את האפשרות לקלוט שבי מולדת. הרעיון הזה לובש צורה ממשית. החרושת מתפתחת, ובשילוב עם הבסיס החקלאי שהוקם ועם ענפי-משק אחרים נבנית המדינה. מבחינה זאת סמלי הוא תפקידה של כרמיאל: גם עיר תעשייה, מלאכה ותיירות בפני עצמה, וגם מרכז עירוני לאזור חקלאי גדול בגליל המערבי, על כפריו הקיימים ועל אלה שיקומו".

(דברי ראש הממשלה לוי אשכול בחנוכת העיירה כרמיאל, 29.10.1964, מתוך הספר ברית אדמה)